

คำศัพท์เฉพาะสำหรับเด็กในภาษาญี่ปุ่น: วิธีการสร้างคำและภาพสะท้อนทางสังคมวัฒนธรรม

สวันีย์ โพธิ์นัมแดง

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

Email: gofesawanee@gmail.com

รับบทความ 1 กรกฎาคม 2563 แก้ไขบทความ 26 กันยายน 2563 ตอรับ 6 พฤศจิกายน 2563 ออนไลน์ 25 ธันวาคม 2563

บทคัดย่อ

งานนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) วิเคราะห์วิธีการสร้างคำศัพท์เฉพาะสำหรับเด็กในภาษาญี่ปุ่น 2) วิเคราะห์แนวโน้มการปรากฏของวิธีการสร้างคำในแต่ละกลุ่มความหมายของคำศัพท์เฉพาะสำหรับเด็ก 3) วิเคราะห์ลักษณะทางสังคมวัฒนธรรมญี่ปุ่นที่สะท้อนจากคำศัพท์เฉพาะสำหรับเด็ก โดยรวบรวมคำศัพท์จากพจนานุกรมคำศัพท์เฉพาะสำหรับเด็กทั่วประเทศ 『全国幼児語辞典』(Zenkoku youjigo jiten) ของ Tomosada (1997) จำนวน 281 คำ ซึ่งแบ่งได้ 22 กลุ่มความหมาย แล้วนำมาวิเคราะห์วิธีการสร้างคำ แนวโน้มการปรากฏของวิธีการสร้างคำในแต่ละกลุ่มความหมาย และภาพสะท้อนทางสังคมวัฒนธรรมญี่ปุ่น ผลการวิจัยพบวิธีการสร้างคำศัพท์เฉพาะสำหรับเด็ก 7 รูปแบบจากมากไปน้อย ได้แก่ การซ้ำ การเลียนเสียง การเปลี่ยนแปลงทางเสียง การเติม (เปลี่ยน/ตัด) หน่วยคำเติม การเปลี่ยนชนิดคำ การประสมคำ และการยืม ตามลำดับ ผลการศึกษายังแสดงให้เห็นวิธีการสร้างคำเด่น ๆ ที่พบในแต่ละกลุ่มความหมาย สำหรับผลการศึกษาภาพสะท้อนทางสังคมวัฒนธรรม พบว่าชาวญี่ปุ่นใช้คำศัพท์เฉพาะสำหรับเด็ก โดยมุ่งเน้นความเข้าใจของเด็กและความง่ายในการสื่อสารเป็นหลัก นอกจากนี้ยังพบการปลูกฝังให้เด็กญี่ปุ่นรู้จักให้เกียรติและแสดงความสุภาพต่อสิ่งรอบตัวที่ไม่ใช่มนุษย์ การมองสิ่งที่ไม่ใช่มนุษย์ให้มีความเป็นมนุษย์ การมองสิ่งที่เกี่ยวข้องกับเด็กว่ามีลักษณะเล็กซึ่งสื่อถึงความน่ารัก ความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับสมาชิกในครอบครัวที่เน้นความสนิทสนมและสื่อถึงความเป็นพวกเดียวกันกับเด็ก อีกทั้งยังพบวัฒนธรรมญี่ปุ่นในด้านต่าง ๆ ที่สะท้อนจากคำศัพท์เฉพาะสำหรับเด็กแต่ละคำอีกด้วย เช่น อาหาร เครื่องแต่งกาย ของเล่น เป็นต้น

คำสำคัญ คำศัพท์เฉพาะสำหรับเด็ก ภาษาญี่ปุ่น วิธีการสร้างคำ ภาพสะท้อนทางสังคมวัฒนธรรม

Japanese Early Childhood Vocabulary: Word Formation Processes and Socio-cultural Reflections

Sawannee Phonimdang

Faculty of Humanities and Social Sciences, Chandrakasem Rajabhat University

Email: gofesawannee@gmail.com

Received 1 July 2020; revised 26 September 2020; accepted 6 November 2020;

online 25 December 2020

Abstract

The study aims to 1) identify the word formation processes in Japanese early childhood vocabulary, 2) investigate the tendency of certain word formation processes to co-occur with particular semantic domains, and 3) analyse the way socio-cultural factors are reflected in Japanese early childhood vocabulary. Data were elicited from Tomosada's (1997) *Zenkoku youjigo jiten* [Dictionary of Early Childhood Vocabulary around the Country]. A total of 281 vocabulary items were categorised into 22 semantic domains. Word formation processes, the tendency of occurrence of word formation processes in each semantic domain, and socio-cultural attributes were also analysed. The findings showed seven word formation processes in Japanese early childhood vocabulary. They are ranked from highest to lowest as follows: reduplication, onomatopoeia, sound change, morphemic adaptation (affixation, substitution and omission), conversion, compounding, and borrowing. The study also revealed a co-occurrence tendency between word formation processes and semantic domains. The analysis of socio-cultural reflections indicates that Japanese use of early childhood vocabulary enhances children's comprehension and facilitates communication. In addition, it was found that the values being fostered in Japanese children include a sense of respect and politeness to surrounding non-human entities, personification of non-human entities, perception of young children's small objects as being cute, and close and harmonious relationships between children and their family members. Other aspects of Japanese culture; for example, food, clothing, toys, are reflected in early childhood vocabulary as well.

Keywords: early childhood vocabulary, Japanese language, word formation process, socio-cultural reflection

1. บทนำ

ภาษาที่ผู้ใหญ่ใช้พูดกับเด็กเล็ก (infant directed speech, child directed speech, baby talk) มีเอกลักษณ์แตกต่างจากภาษาที่ใช้พูดกับผู้ใหญ่ในหลายแง่มุม เช่น สัทศาสตร์ สัทสัมพันธ์ สัมพันธสาร วากยสัมพันธ์ อรรถศาสตร์ และ คำศัพท์ กล่าวคือ มีการเล่นเสียง การออกเสียงไม่ชัดเจนแบบเด็ก การออกเสียงที่ลากยาวและมีช่วงพิสัยกว้างกว่าปกติ การกล่าวซ้ำคำหรือข้อความเดิม การใช้ประโยคสั้น ๆ ง่าย ๆ ไม่เน้นความถูกต้องทางไวยากรณ์ การใช้คำที่สื่อความหมายกว้างกว่าปกติ และอ้างถึงเฉพาะสิ่งที่มองเห็นอยู่ตรงหน้า ตลอดจนการใช้คำศัพท์เฉพาะสำหรับเด็ก (Ferguson, 1977; Garton, 1992; Pine, 1994; Thanavisuth, 1997; Ogura, Yoshimoto, & Tsubota, 1997; Tomosada, 2005; Murase, Ogura, & Yamashita, 2007; Kobayashi, 2008; อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2556, น. 31-33) เอกลักษณ์ของภาษาที่ผู้ใหญ่ใช้พูดกับเด็กเล็กดังกล่าว เป็นลักษณะสากลที่พบได้ในภาษาต่าง ๆ อันแสดงให้เห็นถึงการปรับเปลี่ยนรูปแบบภาษาเพื่อให้เหมาะสมกับพัฒนาการตามวัยของผู้รับสาร ดังที่ Ferguson (1977) ได้เรียกภาษากลุ่มนี้ว่า “ทำเนียบภาษาที่ถูกทำให้ง่ายขึ้น” (simplified registers)

สำหรับภาษาญี่ปุ่นก็มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบภาษาที่ใช้สื่อสารกับเด็กเล็กเช่นกัน โดยพบคำศัพท์เฉพาะที่ใช้กับเด็กเล็กเป็นจำนวนมาก ดังที่ Kobayashi (2008) ได้แสดงความเห็นไว้ว่า สัทสัมพันธ์และการออกเสียงไม่ชัดแบบเด็กเป็นลักษณะสากลที่พบได้ในหลายวัฒนธรรม แต่คำศัพท์เฉพาะสำหรับเด็กมีจำนวนมาน้อยแตกต่างกันไปในแต่ละภาษา โดยในภาษาญี่ปุ่นมีคำศัพท์เฉพาะสำหรับเด็กเป็นจำนวนมาก เช่น にゃんにゃん (nyannyan), にゃんこ (nyanko) “แมว” ซึ่งในภาษาผู้ใหญ่ใช้คำว่า ねこ (neko) “แมว” きらきら (kirakira), ぴかぴか (pikapika), おほしさん (ohoshisan) “ดาว” ซึ่งในภาษาผู้ใหญ่ใช้คำว่า ほし (hoshi) “ดาว” เป็นต้น นอกจากนี้ในภาษาญี่ปุ่นยังมีคำศัพท์เฉพาะสำหรับเด็กแต่ละถิ่นอีกด้วยซึ่งนับว่าแตกต่างจากภาษาอื่น ๆ เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศส ที่พบคำศัพท์เฉพาะสำหรับเด็กเป็นจำนวนน้อย

จากการสำรวจพบว่าในสังคมญี่ปุ่นมีการใช้คำศัพท์เฉพาะสำหรับเด็กด้วยความถี่สูง ทั้งการสนทนาในชีวิตประจำวัน และสื่อต่าง ๆ สำหรับเด็ก ปรากฏการณ์ดังกล่าวสอดคล้องกับความเห็นของ Murase et al. (2007, p. 18) ที่ว่า ในบรรดารูปแบบภาษาที่ใช้กับเด็กญี่ปุ่นนั้น คำศัพท์เฉพาะนับเป็นเอกลักษณ์สำคัญซึ่งพบการใช้จำนวนมาก ทั้งนี้เนื่องจากคำศัพท์เฉพาะสำหรับเด็กจัดเป็นภาษาเฉพาะกลุ่มอายุประเภทหนึ่งซึ่งมีบทบาทในฐานะคำหน้า (役割語) คือ มีหน้าที่หลัก 2 ประการ ได้แก่ 1. หน้าที่เชิงการสื่อสารตามพัฒนาการทาง

ภาษาของเด็กที่ยังไม่สมบูรณ์ 2. หน้าที่เชิงสังคมและจิตวิทยาของกลุ่มเด็กเล็กซึ่งชื่นชอบการเลียนเสียง การเล่นจิ้งหะ และท่วงทำนองซ้ำ ๆ นอกจากนี้คำศัพท์เฉพาะสำหรับเด็กยังสามารถสะท้อนให้เห็นลักษณะทางสังคมวัฒนธรรม และสภาพแวดล้อมของเด็กในสังคมญี่ปุ่นได้ ทั้งจากกลุ่มความหมายของคำศัพท์เฉพาะสำหรับเด็กซึ่งเด็กญี่ปุ่นใช้สื่อสารในชีวิตประจำวัน และจากวิธีการสร้างคำซึ่งสื่อถึงความหมายต่าง ๆ อันเป็นผลมาจากการประกอบคำ

อย่างไรก็ตาม การศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบของคำศัพท์เฉพาะสำหรับเด็กในภาษาญี่ปุ่นที่ผ่านมามีให้ความสำคัญกับวิธีการสร้างคำเพียงไม่กี่วิธีคือ การซ้ำ การเลียนเสียง และการเติมหน่วยคำเติม อีกทั้งผลการศึกษาที่พบยังไม่ครอบคลุมคำศัพท์เฉพาะสำหรับเด็กซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมากกล่าวคือ ผลการศึกษาจำกัดอยู่เฉพาะบางกลุ่มความหมายของคำศัพท์เฉพาะสำหรับเด็กเท่านั้น

ด้วยสาเหตุข้างต้นงานวิจัยนี้จึงสนใจศึกษาในประเด็นที่ยังไม่พบการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบมาก่อน ได้แก่ วิธีการสร้างคำศัพท์เฉพาะสำหรับเด็กในภาษาญี่ปุ่นโดยวิเคราะห์ตามทฤษฎีวิธีการสร้างคำของ Bauer (1983) Francis (1985) Yule (2010) และ Murase et al. (2007) นอกจากนี้จะศึกษาแนวโน้มการปรากฏของวิธีการสร้างคำศัพท์เฉพาะสำหรับเด็กที่สัมพันธ์กับกลุ่มความหมายของคำซึ่งครอบคลุมคำศัพท์เฉพาะสำหรับเด็กในภาษาญี่ปุ่นมากถึง 22 กลุ่มความหมาย ตลอดจนวิเคราะห์ภาพสังคมวัฒนธรรมและโลกทัศน์ของเด็กชาวญี่ปุ่นที่สะท้อนจากคำศัพท์เฉพาะสำหรับเด็ก ทั้งในด้านความหมายของคำและวิธีการสร้างคำ โดยผลการศึกษาที่พบจะเป็นองค์ความรู้ที่มีประโยชน์ต่อผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นในฐานะภาษาต่างประเทศซึ่งแทบจะไม่เคยได้สัมผัสกับคำศัพท์เฉพาะกลุ่มนี้มาก่อนสามารถนำมาศึกษาใช้อ้างอิง ก่อให้เกิดความเข้าใจ และตระหนักเมื่อพบคำศัพท์ที่มีรูปแบบไม่คุ้นเคยแตกต่างจากภาษาผู้ใหญ่ปกติที่ได้เคยเรียนมาในชั้นเรียน หรือเป็นคำศัพท์ที่ไม่พบในพจนานุกรมภาษาญี่ปุ่นทั่วไป การตระหนักต่อรูปแบบภาษาของคำศัพท์เฉพาะกลุ่มอายุดังกล่าวย่อมส่งผลให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น อีกทั้งยังช่วยให้เข้าใจภาพสังคมวัฒนธรรมในวัยเด็กของชาวญี่ปุ่นได้อย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น

2. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

หัวข้อนี้จะนำเสนอแนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาครั้งนี้ใน 3 ประเด็น ดังนี้

2.1 วิธีการสร้างคำ

งานวิจัยนี้ยึดเกณฑ์การวิเคราะห์ตามทฤษฎีการสร้างคำของ Bauer (1983) Francis (1985) และ Yule (2010) ซึ่งสรุปได้ 11 วิธี ดังนี้

1) การย่อคำ (acronym) คือ การนำอักษรหน้าของคำหรือพยางค์หรือกลุ่มคำมาประกอบขึ้นเป็นคำใหม่ Haspelmath (2002, p. 25) กล่าวว่า คำที่สร้างจากอักษรย่อ (alphabet-based abbreviations) แบ่งได้เป็น 2 ประเภทคือ คำที่นำตัวอักษรแรกของคำย่อมาอ่านเป็นคำ (acronym) เช่น “NATO” สร้างขึ้นจากตัวอักษรแรกของ North Atlantic Treaty Organization โดยอ่านเป็นคำว่า “นาโต” และ การนำตัวอักษรย่อมาเรียงกันแล้วอ่านทีละตัวอักษร (alphabetism) เช่น “CD” สร้างขึ้นจากตัวอักษรแรกของ Compact Disc โดยอ่านทีละตัวอักษรว่า “ซีดี”

2) การเทียบกลับ (backformation) คือ การตัดส่วนที่มีลักษณะคล้ายกับหน่วยคำเติม (affix) แต่ไม่ใช่หน่วยคำเติมออก ส่งผลให้คำใหม่ที่สร้างขึ้นมีหน้าที่เปลี่ยนไป เช่น คำว่า “donate” (คำกริยา) สร้างขึ้นจาก “donation” (คำนาม) โดยตัดส่วนที่มีลักษณะคล้ายกับหน่วยคำเติม “tion” ออก คำว่า “edit” (คำกริยา) สร้างขึ้นจาก “editor” (คำนาม) โดยตัดส่วนที่มีลักษณะคล้ายกับหน่วยคำเติม “or” ออก

3) การผนวกคำ (blending) คือ การรวมส่วนของคำที่ไม่มีมีความหมายตั้งแต่ 2 คำขึ้นไปเกิดเป็นคำใหม่ที่มีความหมายใหม่ เช่น “brunch” เกิดจากการรวมของ breakfast + lunch หรือเป็นการรวมส่วนของคำที่ไม่มีมีความหมายเข้ากับคำทั้งคำก็ได้ เช่น “guesstimate” เกิดจากการรวมของ guess + estimate

4) การยืม (borrowing) คือ การรับคำจากภาษาอื่นมาใช้ในภาษาของตน การยืมคำมาใช้ในภาษานั้น อาจเหมือนกับภาษาต้นฉบับทุกประการ หรือแตกต่างจากภาษาต้นฉบับบ้างในด้านของเสียง ความหมาย หรือชนิดคำ

5) การตัด (clipping) คือ การตัดพยางค์ภายในคำออก ทำให้คำสั้นลงโดยไม่เปลี่ยนความหมายและชนิดของคำ พยางค์ที่ถูกตัดออกจะอยู่ในตำแหน่งใดของคำก็ได้ เช่น การตัดพยางค์หน้าในคำว่า telephone เป็น “phone” การตัดพยางค์กลางใน คำว่า fantasy เป็น “fancy” การตัดพยางค์ท้ายในคำว่า examination เป็น “exam” การตัดพยางค์หน้าและท้าย ในคำว่า influenza เป็น “flu”

6) การประดิษฐ์คำใหม่ (coinage) คือ การคิดคำศัพท์ใหม่มาใช้ในภาษา โดยปกติมักพบการนำชื่อยี่ห้อสินค้ามาใช้เรียกแทนสินค้าประเภทเดียวกัน เช่น คำว่า “Xerox” คือ เครื่องถ่ายเอกสารหรือกิจการถ่ายเอกสาร มาจากชื่อยี่ห้อ Xerox Bradley (1904, p. 154) ได้กล่าวไว้ว่า ในบางครั้งจะพบการสร้างคำใหม่โดยสิ้นเชิงขึ้นใช้ในภาษากล่าวคือ เป็นคำซึ่งไม่ทราบที่มาของคำ ไม่ใช่คำดั้งเดิมที่มีมาในภาษาอังกฤษ ไม่ใช่คำยืมจากภาษาต่างประเทศ และไม่ได้สร้างขึ้นจากวิธีการสร้างคำประเภทต่าง ๆ เรียกวิธีการสร้างคำใหม่ในลักษณะนี้ว่า root-creation เช่น “fun” “quiz”

7) การประสมคำ (compounding) คือ การรวมคำที่มีอยู่แล้วในภาษาตั้งแต่ 2 คำขึ้นไปเข้าด้วยกันเกิดเป็นคำใหม่ซึ่งมีความหมายใหม่หรือคงเค้าความหมายเดิม เช่น “ice cream” มาจาก ice + cream “mailbox” มาจาก mail + box “car seat belt” มาจาก car + seat + belt

8) การเติมหน่วยคำเติม/การแปลงคำ (affixation/derivation) คือการเติมหน่วยคำเติมเข้ากับหน่วยคำอิสระหรือไม่อิสระ โดยหน่วยคำเติมนั้นจะต้องเป็นหน่วยคำเติมแปลง (derivational morpheme) ซึ่งเป็นหน่วยคำทางความหมาย ดังนั้นคำใหม่ที่สร้างขึ้นจะมีความหมายและ/หรือชนิดคำแตกต่างไปจากเดิม เช่น การเติมหน่วยคำเติมหน้า (prefix) ในคำว่า “unknown” มาจาก un- + known การเติมหน่วยคำเติมกลาง (infix) การเติมหน่วยคำเติมหลัง (suffix) ในคำว่า “moveable” มาจาก move + -able ส่วนการเติมหน่วยคำวิภัตติปัจจัย (inflectional morpheme) ซึ่งเป็นหน่วยคำทางไวยากรณ์ไม่นับเป็นการสร้างคำใหม่เพราะความหมายของคำยังคงเดิม

9) การเปลี่ยนชนิดคำ (conversion) คือ การนำคำที่มีอยู่แล้วมาเปลี่ยนหน้าที่ทางไวยากรณ์โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงรูปคำ เช่น “dirty” ปกติเป็นคำคุณศัพท์ แปลว่า สกปรก นำมาใช้เป็นคำกริยา แปลว่า ทำให้สกปรก เช่น to dirty a shirt

10) การเลียนเสียง (onomatopoeia) คือ การนำเสียงของสรรพสิ่งหรือกริยาอาการต่าง ๆ มาสร้างเป็นคำเพื่อใช้สื่อความหมายถึงสิ่งนั้นหรือการกระทำนั้น ๆ เช่น “meow” หมายถึง เสียงร้องของแมว “bang” หมายถึง เสียงปืน “click” หมายถึง เสียงคลิก กดตั้งคลิก เป็นต้น

11) การใช้ชื่อเฉพาะ (proper name) คือ การนำชื่อเฉพาะของคน สิ่งของ สถานที่มาใช้เป็นคำสามัญซึ่งสื่อความหมายได้ทั่วไป เช่น “Robin Hood” แปลว่า การเข้าไปอาศัยอยู่ในเมืองอย่างผิดกฎหมายมาจากชื่อของตัวละครในภาพยนตร์

2.2 วิธีการสร้างคำศัพท์เฉพาะสำหรับเด็กในภาษาญี่ปุ่น

Murase et al. (2007, p. 20) ได้รวบรวมวิธีการสร้างคำศัพท์เฉพาะสำหรับเด็กในภาษาญี่ปุ่นจากงานวิจัยต่าง ๆ พบทั้งสิ้น 6 รูปแบบ ซึ่งครอบคลุมวิธีการสร้างคำที่หลากหลายกว่าการศึกษาที่ผ่านมา ดังนี้

1) การเลียนเสียง (擬音語擬態語の使用) คือ เสียงร้องของสัตว์ เสียงของสิ่งไม่มีชีวิต และเสียงแสดงสภาพ เช่น わんわん (wanwan) “สุนัข” ぽん (po:n) “โยน”

2) การซ้ำ (音韻の反復) คือ การซ้ำส่วนใดส่วนหนึ่งของคำ โดยคำนั้นจะเป็นคำเลียนเสียงหรือไม่ใช่คำเลียนเสียงก็ได้ รวมถึงคำที่มีการตัดเสียงยาว เสียงพยัญชนะซ้อน (→) เสียง

พยัญชนะสะกด (ん) ในตำแหน่งท้ายคำด้วย เช่น *かみかみ* (kamikami) “เคียว” *にやーにや* (nya:nya) “แมว”

3) การเติมอุปสรรค (接頭辞の付加) คือ การเติมหน่วยคำเติม *お-* (o-) หน้าหน่วยความหมายหลัก เช่น *おさかな* (osakana) “ปลา”

4) การเติมปัจจัย (接尾辞の付加) คือ การเติมหน่วยคำเติมท้ายหน่วยความหมายหลัก เช่น *-さん* (-san) *-ちゃん* (-chan) *-くん* (-kun) *-こ* (-ko) *-ぺ* (-pe) ในคำว่า *くまん* (kumasan) “หมี” *わんちゃん* (wanchan) “สุนัข”

5) การเปลี่ยนเสียง (音の転用) คือ การเปลี่ยนเสียงบางเสียงในคำภาษาผู้ใหญ่ เช่น *へそ* (peso) “สะดือ” เปลี่ยนเสียงจากคำว่า *へそ* (heso) *にゅーにゅ* (nyu:nyu) “น้ำนมวัว” เปลี่ยนเสียงจากคำว่า *ぎゅうにゅ* (gyuunyuu)

6) การตัดเสียง (音の省略) คือ การตัดเสียงบางเสียงในคำภาษาผู้ใหญ่ เช่น *やだ* (yada) “เกลียด ไม่ต้องการ” เกิดจากการตัดเสียง *い* (i) ในคำว่า *いやだ* (iyada)

2.3 แนวโน้มการปรากฏของวิธีการสร้างคำศัพท์เฉพาะสำหรับเด็กในแต่ละกลุ่มความหมาย

การศึกษาในประเด็นนี้ ที่ผ่านมามักมุ่งศึกษาวิธีการสร้างคำแต่ละรูปแบบที่ปรากฏในคำศัพท์เฉพาะสำหรับเด็กกลุ่มความหมายต่าง ๆ เช่น งานของ Tomosada (2005, pp. 64-65) ซึ่งนำเสนอเฉพาะวิธีการสร้างคำแบบการเปลี่ยนเสียงที่ปรากฏในกลุ่มความหมายต่าง ๆ งานของ Tomosada (2005, pp. 83-84) ซึ่งนำเสนอเฉพาะวิธีการสร้างคำแบบการเติมหน่วยคำเติมที่ปรากฏในกลุ่มความหมายต่าง ๆ โดยจากการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเห็นว่าการศึกษาที่ควรกล่าวถึงคือ งานของ Murase et al. (2007) ซึ่งศึกษาแนวโน้มการปรากฏของวิธีการสร้างคำหลากหลายรูปแบบที่สัมพันธ์กับคำศัพท์เฉพาะสำหรับเด็กใน 6 กลุ่มความหมาย ได้แก่ สัตว์ ยานพาหนะ อาหารและเครื่องดื่ม เครื่องแต่งกาย ส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย คำแสดงอาการและคำบอกลักษณะ ผลการศึกษาพบวิธีการสร้างคำแบบ การเปลี่ยนเสียง การซ้ำ มากที่สุด รองลงมา คือ การเติมหน่วยคำเติม สรุปได้ดังตารางที่ 1 ต่อไปนี้

ตารางที่ 1

วิธีการสร้างคำที่พบในแต่ละกลุ่มความหมาย จากงานของ Murase et al. (2007)

กลุ่มความหมาย	วิธีการสร้างคำ			
	เลียนเสียง	ซ้ำ	ซ้ำคำเลียนเสียง	เติมหน่วยคำเต็ม
สัตว์	○	○	○	○ (ปัจจัย)
ยานพาหนะ	○	○	○	—
อาหารและเครื่องดื่ม	○	○	○	○ (อุปสรรค)
เครื่องแต่งกาย	—	○	—	—
ส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย	—	—	—	○ (อุปสรรค)
คำแสดงอาการและคำบอกลักษณะ	○	○	○	—

หมายเหตุ: เครื่องหมาย ○ = พบ, — = ไม่พบ

3. ข้อมูลและวิธีการวิจัย

3.1 ข้อมูล

รวบรวมคำศัพท์เฉพาะสำหรับเด็กจากพจนานุกรมคำศัพท์เฉพาะสำหรับเด็กทั่วประเทศ 『全国幼児語辞典』 (Tomosada, 1997) โดยคัดเลือกเฉพาะคำที่ระบุว่าจะใช้ทั่วประเทศ (ไม่ใช่ภาษาถิ่น) มาศึกษา พบคำศัพท์เฉพาะสำหรับเด็กทั้งสิ้น 281 คำ ซึ่งแสดงความหมาย 154 ความหมาย (โดยการเก็บข้อมูลงานวิจัยครั้งนี้เข้าข่ายการยกเว้นการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม)

3.2 วิธีการวิจัย

1) จัดกลุ่มคำศัพท์ 281 คำ โดยจำแนกตามกลุ่มความหมายซึ่งดัดแปลงมาจาก JCDIs¹ ของ Ogura and Watamaki (2004) ได้ 22 กลุ่มความหมาย คือ 1) สัตว์ 2) ยานพาหนะ 3) ของเล่น 4) การเล่นหยอกล้อ 5) อาหาร 6) เครื่องดื่ม 7) เครื่องนุ่งห่ม เครื่องประดับ 8) เครื่องสำอาง 9) อวัยวะภายนอก 10) ส่วนต่าง ๆ ภายในร่างกาย 11) สภาพร่างกาย

¹ JCDIs ย่อมาจาก “Technical Manual of the Japanese MacArthur Communicative Development Inventory: Words and Gestures” หรือ 『日本語マッカーサー乳幼児言語発達質問紙「語と身振り」手引』 คือ รายการคำศัพท์ฉบับภาษาญี่ปุ่นซึ่งถูกนำมาใช้ประเมินพัฒนาการทางภาษาของเด็กเล็กว่าสามารถรับคำต่าง ๆ ในรายการคำศัพท์ได้แล้วหรือไม่ (Stanford University, 2015) สำหรับงานวิจัยนี้ได้ปรับปรุงประเภทของกลุ่มความหมายเล็กน้อย เพื่อให้การแสดงผลมีความละเอียดชัดเจนยิ่งขึ้น

12) เฟอร์นิเจอร์และห้องต่าง ๆ 13) วัสดุเครื่องใช้ในบ้านชิ้นเล็ก ๆ 14) ธรรมชาติ 15) คน
16) คำแสดงอาการ 17) คำบอกลักษณะ 18) คำบอกความรู้สึก 19) ทิศทาง 20) อื่น ๆ
(คติความเชื่อ) 21) อื่น ๆ (การให้ยา/การรักษา) 22) อื่น ๆ (ไม่มีกลุ่ม)

2) วิเคราะห์หาวิธีการสร้างคำศัพท์เฉพาะสำหรับเด็กที่พบในแต่ละกลุ่มความหมาย โดยยึดตามทฤษฎีการสร้างคำของ Bauer (1983) Francis (1985) Yule (2010) และ Murase et al. (2007) กรณีของคำที่สร้างขึ้นจากหลายวิธีการประกอบกัน เช่น *こんこんさん* (konkonsan) “หมาจิ้งจอก” จะกำหนดให้เป็นทั้งการเลียนเสียงร้องของหมาจิ้งจอก *こん* (kon) การซ้ำ *こんこん* (konkon) และ การเติมปัจจัย *-さん* (-san)

3) สรุปวิธีการสร้างคำศัพท์เฉพาะสำหรับเด็ก แยกตามแต่ละกลุ่มความหมาย พร้อมทั้งแสดงแนวโน้มการปรากฏของวิธีการสร้างคำในแต่ละกลุ่มความหมาย

4) วิเคราะห์ภาพสังคมวัฒนธรรมและโลกทัศน์ของเด็กชาวญี่ปุ่นที่สะท้อนจากคำศัพท์เฉพาะสำหรับเด็ก ทั้งในด้านความหมายของคำและวิธีการสร้างคำ

4. ผลการวิจัย

ผลการวิจัยจะนำเสนอ 2 ประเด็น ดังนี้

4.1 วิธีการสร้างคำศัพท์เฉพาะสำหรับเด็กในภาษาญี่ปุ่น

ผลการวิเคราะห์พบวิธีการสร้างคำศัพท์เฉพาะสำหรับเด็กในภาษาญี่ปุ่น 7 รูปแบบ ดังนี้

4.1.1 การซ้ำ

พบร้อยละ 67.97 ในเกือบทุกกลุ่มความหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กลุ่มความหมาย สัตว์ อวัยวะภายนอก และ คำแสดงอาการ แบ่งได้ 2 รูปแบบ จากมากไปน้อย ดังนี้

1) การซ้ำทั้งหมด เช่น *はいはい* (haihai) “คลาน” [มาจากคำกริยา *這います* (haimasu) “คลาน” โดยตัด *ます* (masu) ท้ายคำกริยาและซ้ำทั้งหมด]² *てて* (tete) “มือ” [มาจาก *手* (te) “มือ”] *あかあか* (aka·aka) “โคมไฟ” [มาจาก *赤* (aka) “สีแดง”] *すきすき* (sukisuki) “ชอบ” [มาจาก *好き* (suki) “ชอบ”] *こわいこわい* (kawaiikowai) “กลัว/ น่ากลัว” [มาจาก *怖い* (kowai) “กลัว/ น่ากลัว”]

² วิธีการสร้างคำรูปแบบนี้นับว่าเด่นมากในกลุ่มคำแสดงอาการ โดยมีโครงสร้างคำแบบ [กริยารูป *ます* (masu) + กริยารูป *ます* (masu)] ซึ่งเป็นรูปแบบที่นำคำกริยาในภาษาผู้ใหญ่มาปรับเปลี่ยนเป็นคำศัพท์เฉพาะสำหรับเด็กได้จำนวนมาก เช่น *なめなめ* (namename) “เลีย” [มาจากกริยา *なめます* (namemasu) “เลีย”]

2) การซ้ำบางส่วน เช่น てって (tette) “มือ” [มาจาก 手 (te) “มือ”] ちょーちょ (cho:cho) “ผีเสื้อ” [มาจาก 蝶 (chou) “ผีเสื้อ”] ぬんぬ (nenne) “นอน” [มาจาก 寝る (neru) “นอน”]

4.1.2 การเลียนเสียง

พบร้อยละ 51.60 โดยพบมากในกลุ่มความหมายสัตว์ และ คำแสดงอาการ และ ทั้งหมดเป็นการนำคำเลียนเสียงที่เกี่ยวข้องกับสิ่งต่าง ๆ ได้แก่ เสียงที่เกิดจากวัตถุ สัตว์ การกระทำ มาสร้างคำศัพท์เฉพาะสำหรับเด็กประเภทคำนามและ/หรือคำกริยา เพื่อสื่อความหมายถึงสิ่ง/การกระทำนั้น ๆ แบ่งได้ 5 รูปแบบ จากมากไปน้อย ดังนี้

1) การซ้ำคำเลียนเสียง เช่น わんわん (wanwan) “สุนัข” [มาจากเสียงเห่าของสุนัข] もーも (mo:mo) “วิว” [มาจากเสียงร้องของวิว] かちかち (kachikachi) “นาฬิกา” [มาจากเสียงนาฬิกาเดิน] とんとん (tonton) “ตี” “กลอง” [มาจากเสียงที่เกิดขึ้นเวลาตี] しーし (shi:shi) “ฉี่ (นาม/กริยา)” [มาจากเสียงถ่ายปัสสาวะ]

2) การเปลี่ยนชนิดคำของคำเลียนเสียงจากคำวิเศษณ์เป็นคำกริยา เช่น ごくん (gokun) “ตี๋ม-กลืน” [มาจากเสียงที่เกิดจากคอเวลาตี๋มกลืนของเหลว] あーん (a:n) “อ้าปาก” [มาจากเสียงอ้าปากกว้าง] ごろん (goron) “กลิ้ง/หมุน” [มาจากเสียงแสดงการกลิ้ง] และ จากคำวิเศษณ์เป็นคำนาม เช่น めー (me:) “แพะ” [มาจากเสียงร้องของแพะ] ぶー (bu:) “น้ำชา/น้ำร้อน/น้ำ” [มาจากเสียงเป่าลม]

3) การเปลี่ยนแปลงเสียงของคำเลียนเสียง เช่น ぽっぽ (poppo:) “รถจักรไอน้ำ” [มาจากการเพิ่มเสียงยาวท้ายคำว่า ぽっ (poppo) ซึ่งเป็นคำเลียนเสียงหวูดของรถจักรไอน้ำ]

4) การเติมหน่วยคำเติมร่วมกับคำเลียนเสียงซึ่งเป็นหน่วยความหมายหลักพบการเติมอุปสรรค お- (o-) เช่น おぶー (obu:) “น้ำชา/น้ำร้อน/น้ำ” [มาจากเสียงเป่าลม ぶー (bu:)] การเติมปัจจัย -こ (-ko), -さん (-san), -ち (-chi) เช่น にゃんこ (nyanko) “แมว” [มาจากเสียงร้องของแมว にゃん (nyan)] しっこ “ฉี่ (นาม/กริยา)” [มาจากการเปลี่ยนเสียงของคำเลียนเสียงถ่ายปัสสาวะ しー (shi:)] こんこんさん (konkonsan) “หมาจิ้งจอก” [มาจากเสียงร้องของหมาจิ้งจอก こん (kon)] ごろごろさん (gorogorosan) “สายฟ้า” [มาจากเสียงฟ้าร้อง ごろ (goro)] ぶんち (unchi) “อึ (นาม/กริยา)” [มาจากเสียงเบ่ง ぶん (un)] การเติมอุปสรรคและปัจจัย เช่น おしっこ (oshikko) “ฉี่ (นาม/กริยา)”

5) การประสมคำเลียนเสียง ทุกคำมีโครงสร้าง 「คำเลียนเสียง + คำเลียนเสียง」 เช่น っぽ (appo:) “หมวก” [มาจาก っ (ap) + ぽ (po:) ซึ่งเปลี่ยนแปลงเสียงจาก

คำว่า しゃっ (shap) คือ ท่าทางวางหมวกบนหัว และ ぽん (pon) คือ ท่าทางตอนสวมหมวกเรียบร้อยแล้ว โดยตัดเสียง sh ต้นคำ และเปลี่ยนเสียง n ท้ายคำเป็นเสียงยาว]

4.1.3 การเปลี่ยนแปลงทางเสียง

พบร้อยละ 43.06 ในเกือบทุกกลุ่มความหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มความหมาย คำแสดงอาการ แบ่งได้ 3 รูปแบบ จากมากไปน้อย ดังนี้

1) การเปลี่ยนเสียง เช่น おいちー (oichi:) “อร้อย” [มาจาก おいしー (oishii) “อร้อย” ซึ่งเปลี่ยนเสียง sh เป็น ch]

2) การเพิ่มเสียง เช่น ちゃ (me:), ちー (me:) “ดูว่า” [มาจากการเพิ่มเสียงกักหรือเสียงยาวท้ายคำว่า 目 (me) “ดวงตา” ซึ่งเป็นคำในภาษาผู้ใหญ่ โดยนำมาใช้สื่อความหมายใหม่แบบคำศัพท์เฉพาะสำหรับเด็ก]

3) การตัดเสียง-พยางค์ เช่น ばच्चー (bacchi:) “สกปรก” [มาจากการตัด ba พยางค์แรกในคำว่า ばच्चーい (babacchii) ซึ่งเป็นคำศัพท์เฉพาะสำหรับเด็ก]

นอกจากนี้ ยังพบคำที่มีการเปลี่ยนแปลงทางเสียงมากกว่า 1 รูปแบบประกอบกัน คือ การเปลี่ยนเสียงร่วมกับการตัดเสียง-พยางค์ เช่น ほっぺ (hoppe) “แก้ม” [มาจาก ほおべた (hoobeta) “แก้ม” เปลี่ยนเสียงแบบกลมกลืนเสียงจาก ob เป็น pp และ ตัดพยางค์ ta ท้ายคำ] การเปลี่ยนเสียงร่วมกับการเพิ่มเสียง เช่น こらっ (kora?) “ดูว่า” [มาจาก こら (kore) “นี่” เปลี่ยนเสียง e เป็น a และ เพิ่มเสียงกัก ? ท้ายคำ] การเพิ่มเสียงร่วมกับการตัดเสียง-พยางค์ เช่น おんぶ (ombu) “แบกขึ้นหลัง” [มาจาก おんぶ (obuu) “แบกขึ้นหลัง” ซึ่งเพิ่มเสียงสะกดนาสิก m กลางคำ และตัดเสียงยาวท้ายคำ]

การเปลี่ยนแปลงทางเสียงที่พบในการสร้างคำศัพท์เฉพาะสำหรับเด็ก เป็นที่น่าสังเกตว่า ส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยน-เพิ่ม-ตัดเสียงสะกดนาสิก ン (-N, -m, -n, -ŋ) เสียงสะกดกัก っ (-p, -t, -k, -?) และ เสียงยาว นอกจากนี้ ยังพบการเปลี่ยนเสียง し (shi), っ (tsu) เป็น ち (chi) และ การเปลี่ยนเสียงเพื่อให้เกิดการกลมกลืนเสียงเป็นจำนวนมาก

4.1.4 หน่วยคำเติม

พบร้อยละ 22.77 แบ่งได้ 3 รูปแบบ จากมากไปน้อย ดังนี้

1) การเติมหน่วยคำเติม พบมากในกลุ่มความหมาย เครื่องนุ่งห่ม เครื่องประดับ อวัยวะภายนอก ธรรมชาติ ดังนี้³

³ ตัวอย่างซึ่งนำเสนอในหัวข้อ “การเติมหน่วยคำเติม” นี้ คือคำศัพท์เฉพาะสำหรับเด็กที่สร้างขึ้นจากการเติมหน่วยคำเติม โดยหน่วยความหมายหลักจะเป็นทั้งคำเลียนเสียง และ ไม่ใช่คำเลียนเสียง ดังนั้นตัวอย่างส่วนหนึ่งจึงทับซ้อนกับตัวอย่างคำศัพท์ใน 4.1.2 ข้อ 4) การเติมหน่วยคำเติมร่วมกับคำเลียนเสียงซึ่งเป็นหน่วยความหมายหลัก

1.1) อุปสรรค お- (o-) ซึ่งแสดงความสุภาพ เช่น おつむ (otsumu) “หัว” [มาจาก つむり (tsumuri) “หัว”] おこた (okota) “โต๊ะทำความร้อน” [มาจาก こたつ (kotatsu) “โต๊ะทำความร้อน”] โดยทั้งสองคำมีการตัดเสียงพยางค์สุดท้ายร่วมด้วย おて (otete) “มือ” [มาจาก て (te) “มือ” โดยมีการซ้ำร่วมด้วย] おべべ (obebe) “กิโมโน/ชุดญี่ปุ่นสำหรับใส่ในพิธีการ” [มาจาก 衤 (be·ni) “สีแดง” ซึ่งขยายความหมายเป็น “งดงาม” โดยมีการตัดพยางค์ท้าย การซ้ำทั้งหมด และ การเติมอุปสรรค]

1.2) ปัจจัย -さん (-san) ซึ่งแสดงความสุภาพท้ายชื่อบุคคล เช่น こっこさん (kokkosan) “ไก่” [มาจาก こけっこ (kekekokko) “เสียงร้องของไก่”] かみなりさん (kaminarisan) “สายฟ้า” [มาจาก かみなり (kaminari) “สายฟ้า”]

1.3) ปัจจัย -こ (-ko) ซึ่งสื่อถึงสิ่งเล็ก ๆ ที่น่ารัก เช่น うんこ (unko) “อี (นาม/กริยา)” [มาจาก うん (un) “เสียงเบ่ง”] しっこ “ฉี่ (นาม/กริยา)” [มาจากการเปลี่ยนเสียง し (shi:) ซึ่งเป็นเสียงถ่ายปัสสาวะ] だっこ (dakko) “กอด-อุ้ม” [มาจาก だく (daku) “กอด-อุ้ม” ซึ่งมีการตัดเสียง u ร่วมกับการเติมปัจจัย -ko]

1.4) ปัจจัย -ち (-chi) ซึ่งสื่อถึงสิ่งเล็ก ๆ ที่น่ารัก เช่น うんち (unchi) “อี (นาม/กริยา)” [มาจาก うん (un) “เสียงเบ่ง”]

1.5) อุปสรรคและปัจจัย เช่น おしっこ (oshikko) “ฉี่ (นาม/กริยา)” おうまん (oumasan) “ม้า” [มาจาก 馬 (uma) “ม้า”] おほしさん (ohoshisan) “ดาว” [มาจาก 星 (hoshi) “ดาว”]

2) การเปลี่ยนหน่วยคำเติมจาก -さん (-san) เป็น -ちゃん (-chan) ซึ่งแสดงความสนิทสนมคุ้นเคยท้ายชื่อเด็ก พบเฉพาะกลุ่มความหมายคน เช่น おとーちゃん (oto:chan) “พ่อ” [มาจาก おとーさん (otousan) “พ่อ”] あんちゃん (anchan) “พี่ชาย” [มาจาก あにさん (anisan) “พี่ชาย” ซึ่งเปลี่ยน ni เป็น n]

3) การตัดหน่วยคำเติม คือ อุปสรรค お- (o-) และปัจจัย -さん (-san) พบเฉพาะกลุ่มความหมายคน เช่น じじ (jiji), じーじー (ji:ji:) “ปู่-ตา” [มาจาก おじいさん (ojiisan) “ปู่-ตา”] ばば (baba), ばーば (ba:ba) “ย่า-ยาย” [มาจาก おばあさん (obaasan) “ย่า-ยาย”] ーにー (ni:ni:) “พี่ชาย” [มาจาก おにいさん (oniisan) “พี่ชาย”] ねーね (ne:ne) “พี่สาว” [มาจาก おねえさん (oneesan) “พี่สาว”]

4.1.5 การเปลี่ยนชนิดคำ

พบร้อยละ 8.54 โดยพบมากในกลุ่มความหมายสัตว์ เครื่องดื่ม และคำแสดงอาการ คำศัพท์ทุกคำที่สร้างขึ้นจากการเปลี่ยนชนิดคำเป็นการนำคำเลียนเสียงซึ่งเป็นคำวิเศษณ์

ในภาษาผู้ใหญ่ มาเปลี่ยนชนิดคำเพื่อสื่อความหมายแบบคำกริยาและคำนามในคำศัพท์เฉพาะสำหรับเด็ก⁴

4.1.6 การประสมคำ

พบร้อยละ 4.98 โดยพบมากในกลุ่มความหมายสัตว์ เครื่องนุ่งห่ม เครื่องประดับ และธรรมชาติ ส่วนใหญ่เป็นการนำคำเลียนเสียง และคำที่แสดงความหมายเดียวกันมาประสมกัน แบ่งได้ 2 รูปแบบ จากมากไปน้อย ดังนี้

1) การประสมคำนาม ทุกคำมีโครงสร้าง «คำนาม + คำนาม» พบ 3 ลักษณะ ดังนี้

1.1) «คำนามภาษาผู้ใหญ่ + คำนามซึ่งเป็นคำศัพท์เฉพาะสำหรับเด็ก» เช่น はとぽっぽ (hatopoppo) “นกพิราบ” [มาจาก はと (hato) “นกพิราบ” + ぽっぽ (poppo) “นกพิราบ” ซึ่งในภาษาผู้ใหญ่ หมายถึง คำเลียนเสียงร้องของนกพิราบ] ゆきこんこん (yukikonkon) “หิมะ” [มาจาก ゆき (yuki) “หิมะ” + こんこん (konkon) “หิมะ” ซึ่งในภาษาผู้ใหญ่ หมายถึง คำเลียนเสียงหิมะตก] นอกจากนี้ ยังพบคำประสมบางคำซึ่งไม่ได้ซ้อนความหมาย เช่น きんとと (kintoto) “ปลาทอง” [มาจาก きん (kin) “ทอง” + とと (toto) “ปลา”]

1.2) «คำนามซึ่งเป็นคำศัพท์เฉพาะสำหรับเด็ก + คำนามซึ่งเป็นคำศัพท์เฉพาะสำหรับเด็ก» เช่น おつむてんてん (otsumutenten) “การเล่นใช้มือตีหัวตัวเอง” [มาจาก おつむ (otsumu) “หัว” + てんてん (tenten) “หัว”]

1.3) «คำนามภาษาผู้ใหญ่ + คำนามภาษาผู้ใหญ่» เช่น ちちびん (chichibin) “ขวดนม” [มาจาก ちち (chichi) “นม” + びん (bin) “ขวด”]

2) การประสมคำเลียนเสียง⁵

4.1.7 การยืม

พบน้อยที่สุดเพียง 3 คำ คิดเป็นร้อยละ 1.06 ได้แก่ まま (mama) “แม่” ぱぱ (papa) “พ่อ” ซึ่งเป็นการยืมภาษาละตินผ่านทางภาษาอังกฤษ และ シャボン (shabon) “สบู่” ซึ่งเป็นคำยืมจากภาษาโปรตุเกส

แนวโน้มการปรากฏของวิธีการสร้างคำในแต่ละกลุ่มความหมายของคำศัพท์เฉพาะสำหรับเด็กสรุปได้ดังตารางที่ 2 ต่อไปนี้

⁴ ดูตัวอย่างคำใน 4.1.2 ข้อ 2) การเปลี่ยนชนิดคำของคำเลียนเสียง

⁵ ดูตัวอย่างคำใน 4.1.2 ข้อ 5) การประสมคำเลียนเสียง

ตารางที่ 2

วิธีการสร้างคำศัพท์เฉพาะสำหรับเด็กในภาษาญี่ปุ่น 7 รูปแบบและความสัมพันธ์กับกลุ่มความหมาย

กลุ่มความหมาย	จำนวน (คำ)	ซ้ำ	เสียง	เปลี่ยนแปลงทางเสียง	หน่วยคำเติม	เปลี่ยนชนิดคำ	ประสมคำ	ยืม
สัตว์	38	○	○	○	○	○	○	-
ยานพาหนะ	11	○	○	○	-	○	○	-
ของเล่น	11	○	○	○	-	-	-	-
การเล่นหยอกล้อ	2	○	○	-	-	-	○	-
อาหาร	10	○	○	○	○	-	-	-
เครื่องดื่ม	13	○	○	○	○	○	-	-
เครื่องนุ่งห่ม เครื่องประดับ	14	○	○	○	○	-	○	-
เครื่องสำอาง	4	○	○	○	-	-	-	○
อวัยวะภายนอก	18	○	○	○	○	-	-	-
ส่วนต่าง ๆ ภายในร่างกาย	10	○	○	○	○	○	-	-
สภาพร่างกาย	5	○	○	○	-	-	○	-
เฟอร์นิเจอร์และห้องต่าง ๆ	3	○	○	○	○	-	-	-
วัสดุเครื่องใช้ในบ้านชิ้นเล็ก ๆ	15	○	○	○	-	○	○	-
ธรรมชาติ	21	○	○	○	○	-	○	-
คน	28	○	-	○	○	-	-	○
คำแสดงอาการ	58	○	○	○	○	○	-	-
คำบอกลักษณะ	10	○	○	○	-	-	-	-
คำบอกความรู้สึก	5	○	-	○	-	-	-	-
ทิศทาง	1	-	-	○	-	-	-	-
อื่น ๆ (คิดถึงวามเชื่อ)	1	○	-	○	○	-	-	-
อื่น ๆ (การให้ย/การรักษา)	1	○	-	-	-	-	-	-
อื่น ๆ (ไม่มีกลุ่ม)	2	○	-	○	-	-	-	-
รวมคร้อยละ (จำนวนคำ)	100 (281)	67.97 (191)	51.60 (145)	43.06 (121)	22.77 (64)	8.54 (24)	4.98 (14)	1.06 (3)

หมายเหตุ 1: เครื่องหมาย ○ = พบบท, ○ = พบ, — = ไม่พบ

หมายเหตุ 2: คำศัพท์เฉพาะสำหรับเด็กที่เป็นข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ มีจำนวนทั้งสิ้น 281 คำ คิดเป็นร้อยละ 100 โดยคำศัพท์แต่ละคำ ส่วนใหญ่สร้างขึ้น

จากวิธีการสร้างคำหลายรูปแบบประกอบกัน

4.2 ภาพสังคมวัฒนธรรมที่สะท้อนจากคำศัพท์เฉพาะสำหรับเด็ก

ผลการวิเคราะห์พบภาพสังคมวัฒนธรรมญี่ปุ่นที่สะท้อนจากคำศัพท์เฉพาะสำหรับเด็กใน 2 ลักษณะ ดังนี้

4.2.1 ภาพสะท้อนจากวิธีการสร้างคำศัพท์เฉพาะสำหรับเด็ก

วิธีการสร้างคำซึ่งมีเอกลักษณ์สอดคล้องกับลักษณะสากลของภาษาเด็กมี 5 รูปแบบ ดังนี้

1) การซ้ำ ทั้งในระดับเสียง พยางค์ และ คำ ก่อให้เกิดรูปแบบภาษาที่มีจังหวะ ซึ่งสอดคล้องกับจิตวิทยาการใช้ภาษาของเด็กที่ว่าเด็กชื่นชอบการเล่นจังหวะ นอกจากนี้การซ้ำยังช่วยเน้นย้ำให้เด็กสามารถรับรู้ สังเกต และเรียนรู้คำศัพท์ในภาษาได้ดียิ่งขึ้น จึงนับว่าเอื้อต่อการทำความเข้าใจภาษาของเด็กซึ่งยังไม่สามารถทำความเข้าใจสารได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพเพียงพอ (Tomosada, 2005, p. 50)

2) การเลียนเสียงนับว่าสอดคล้องกับจิตวิทยาการใช้ภาษาของเด็กที่ว่าเด็กชื่นชอบการเล่นเสียง การเลียนเสียงจึงช่วยดึงดูดความสนใจของเด็กได้เป็นอย่างดี (Ogura et al., 1997, p. 12) และการที่คำศัพท์เฉพาะสำหรับเด็กซึ่งเป็นคำกลุ่มแรก ๆ ในชีวิตที่เด็กญี่ปุ่นได้สัมผัสและเรียนรู้สร้างขึ้นจากคำเลียนเสียงจำนวนมากนั้น นับว่าเป็นการช่วยปูพื้นฐานให้เด็กได้เรียนรู้และเริ่มสะสมคลังศัพท์ประเภทคำเลียนเสียงที่มีอยู่อย่างมากมายในภาษาญี่ปุ่น ดังที่ Ono (2011) ได้กล่าวไว้ว่ามีถึงกว่า 4,500 คำ จึงเป็นการหล่อหลอมให้ชาวญี่ปุ่นมีความใส่ใจต่อเสียงต่าง ๆ รอบตัว เช่น สัตว์ ธรรมชาติ สิ่งของ ท่าทาง การกระทำ โดยให้เริ่มเรียนรู้ตั้งแต่วัยเด็กผ่านทางคำศัพท์เฉพาะสำหรับเด็กที่สร้างจากคำเลียนเสียงจำนวนมาก

3) การเปลี่ยนแปลงทางเสียง 3 รูปแบบคือ การเปลี่ยนเสียง การเพิ่มเสียง การตัดเสียง-พยางค์ ได้สร้างคำที่มีจำนวนพยางค์ และการลงพยางค์เป็นจังหวะ โดยส่วนใหญ่มี 4 พยางค์ เช่น 海い海い (haihai) “คลาน” たまたま (tamatama) “โช” かんかん (kankan) “เส้นผม” じーじー (ji:ji:) “ตัวอักษร” จึงกล่าวได้ว่า การเปลี่ยนแปลงทางเสียงก่อให้เกิดรูปแบบภาษาที่มีจังหวะซึ่งสอดคล้องกับจิตวิทยาการใช้ภาษาของเด็กที่ว่าเด็กชื่นชอบการเล่นเสียงเล่นจังหวะ (Murase et al., 2007, pp. 26-27) นอกจากนี้ การเปลี่ยนเสียง ㄌ (shi) เป็น ち (chi) และการเปลี่ยนเสียงเพื่อให้เกิดการกลมกลืนเสียงยังแสดงถึงการปรับเปลี่ยนเสียงในภาษาให้สอดคล้องกับพัฒนาการการออกเสียงที่ยังมีข้อจำกัดของเด็กกล่าวคือ ช่วยให้เด็กออกเสียงได้สะดวกยิ่งขึ้น เนื่องจากการศึกษาพัฒนาการการออกเสียงของเด็กญี่ปุ่นพบว่าเด็กจะรับและออกเสียง ち (chi) ได้ง่ายและเร็วกว่าเสียง ㄌ (shi) (Kobayashi, 2008, pp. 116-117)

4) การประสมคำพบการนำคำเลียนเสียง หรือคำที่แสดงความหมายเดิมมาประสม นับว่าสอดคล้องกับจิตวิทยาการใช้ภาษาของเด็กที่ว่าเด็กชื่นชอบการเล่นเสียงและมักให้ความสนใจต่อเสียงรอบตัว นอกจากนี้การใช้คำประสมที่ซ่อนความหมายเดิมยังช่วยให้เด็กทำความเข้าใจความหมายในภาษาได้ง่ายยิ่งขึ้น

5) การเปลี่ยนชนิดคำโดยนำคำเลียนเสียงในภาษาผู้ใหญ่ซึ่งเป็นคำวิเศษณ์มาใช้สื่อความหมายแบบคำนามและคำกริยาแสดงให้เห็นถึงการนำคำเดิมที่มีอยู่แล้วในภาษาผู้ใหญ่มาใช้สื่อความหมายที่กว้างกว่าภาษาผู้ใหญ่ โดยไม่เน้นความถูกต้องทางไวยากรณ์

วิธีการสร้างคำทั้ง 5 รูปแบบข้างต้นสะท้อนให้เห็นมุมมองของชาวญี่ปุ่นที่มีต่อหน้าที่ของคำศัพท์เฉพาะสำหรับเด็กในด้านการสื่อสารกับเด็กเล็ก โดยมุ่งเน้นความเข้าใจของเด็กและความง่ายในการสื่อสารเป็นหลักมากกว่าการมุ่งสอนรูปแบบภาษาที่ถูกต้องตามมาตรฐานให้แก่เด็ก

นอกจากนี้วิธีการสร้างคำแบบการเติมหน่วยคำเติมยังสะท้อนให้เห็นการปลูกฝังมุมมองต่อสรรพสิ่งรอบตัวซึ่งไม่ใช่มนุษย์ให้แก่เด็กญี่ปุ่น กล่าวคือ เป็นการสร้างค่านิยมของการให้เกียรติ และแสดงความสุภาพต่อสิ่งต่าง ๆ เช่น สิ่งของเครื่องใช้ อวัยวะในร่างกาย อาหาร ธรรมชาติ สัตว์ เป็นต้น ดังแสดงด้วยการเติมอุปสรรค お- (o-) ซึ่งแสดงความสุภาพ⁶ ตลอดจนการสร้างโลกทัศน์ของเด็กญี่ปุ่นในการมองสิ่งต่าง ๆ ที่ไม่ใช่มนุษย์ให้มีความเป็นมนุษย์ หรือที่ Murase et al. (2007, p. 27) เรียกว่า 「擬人化」 “personification” ดังแสดงด้วยการเติมปัจจัย -さん (-san) ซึ่งแสดงความสุภาพท้ายชื่อบุคคล อีกทั้งยังสะท้อนการมองสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็กว่ามีลักษณะเล็กอันสื่อถึงความน่ารัก ดังแสดงด้วยการเติมปัจจัย -こ (-ko), -ち (-chi) ซึ่งสื่อถึงสิ่งเล็ก ๆ ที่น่ารัก (diminutive suffix)

สำหรับการเปลี่ยนหน่วยคำเติม และการตัดหน่วยคำเติมซึ่งพบเฉพาะในกลุ่มความหมายคนที่เป็นญาติสนิท สะท้อนให้เห็นการสร้างค่านิยมด้านความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับสมาชิกในครอบครัวในลักษณะที่ให้ความสำคัญกับความสนิทสนมและสื่อถึงความเป็นพวกเดียวกันกับเด็ก (เนื่องจากเด็กในสังคมญี่ปุ่นจะถูกเรียกขานด้วยปัจจัย -ちゃん (-chan) ท้ายชื่อเช่นกัน) มากกว่าการใช้รูปภาษาที่แสดงความเคารพ ความสุภาพ ดังแสดงด้วยการเปลี่ยนจากปัจจัย -さん (-san) ซึ่งแสดงความสุภาพท้ายชื่อบุคคลในภาษาผู้ใหญ่เป็นปัจจัย -ちゃん

⁶ Tanigo (2014, pp. 156-157) ได้กล่าวไว้ว่า การเติมอุปสรรค お- (o-) หน้าคำศัพท์เฉพาะสำหรับเด็ก นอกจากจะแสดงถึงความสุภาพแล้วยังแฝงความหมายถึง ความใจดี ความอ่อนโยน และ ความเป็นเด็กอีกด้วย โดยคำศัพท์จำนวนหนึ่งในกลุ่มคำศัพท์เฉพาะสำหรับเด็กที่มีวิธีการสร้างคำแบบการเติมอุปสรรค お- (o-) ได้ถูกนำมาใช้ต่อเนื่องในฐานะคำสุภาพ 「美化語」 (bikago) ในภาษาผู้ใหญ่

(-chan) ซึ่งแสดงความสนิทสนมคุ้นเคยท้ายชื่อเด็ก การตัดอุปสรรค ㅎ- (o-) การตัดปัจจัย -さん (-san) ในคำที่สื่อความหมายถึงญาติสนิทในครอบครัว แม้ว่าจะเป็นผู้ที่สูงอายุกว่า

4.2.2 ภาพสะท้อนจากความหมายของคำศัพท์เฉพาะสำหรับเด็ก

กลุ่มความหมายของคำศัพท์เฉพาะสำหรับเด็ก 22 กลุ่มที่พบในการศึกษาครั้งนี้สรุปได้เป็น 6 กลุ่มหลัก คือ 1) ข้าวของเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน 2) บุคคลในครอบครัว 3) ร่างกาย 4) ธรรมชาติรอบตัว สัตว์ 5) กิจกรรมประจำวัน 6) ลักษณะ ความรู้สึก ซึ่งคำศัพท์ส่วนใหญ่สื่อถึงวัตถุรูปธรรมที่อยู่รอบตัวเด็กญี่ปุ่น เช่น ข้าวของเครื่องใช้ที่เด็กได้สัมผัสจริงในชีวิตประจำวัน บุคคลในครอบครัวที่เด็กรู้จักใกล้ชิดและมักอาศัยอยู่ร่วมกัน ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายตนเองที่เด็กค่อย ๆ ได้ทำความรู้จักผ่านประสาทสัมผัสทางกาย สิ่งต่าง ๆ ตามธรรมชาติ เป็นต้น แสดงให้เห็นถึงโลกทัศน์ของเด็กญี่ปุ่นที่ยังคงจำกัดอยู่ในบริเวณแคบคือ เฉพาะคนใกล้ตัว และสถานที่บริเวณบ้านเท่านั้น โดยยังไม่ได้ออกไปทำความรู้จักกับสังคมภายนอกมากนัก สำหรับกรณีของความหมายที่สื่อโดยคำแสดงอาการ การเล่นหยอกล้อ คำบอกลักษณะหรือความรู้สึก ก็สะท้อนภาพโลกทัศน์ของเด็กที่ยังคงแคบอยู่เช่นกัน ดังจะเห็นได้จากจำนวนคำศัพท์เฉพาะที่แสดงความหมายในเชิงนามธรรมนั้นมีอยู่อย่างจำกัดคือ สื่อถึงการกระทำในชีวิตประจำวันของเด็กที่ยังคงไม่หลากหลายและไม่มีกิจกรรมให้ทำมากนัก นอกจากนี้ ร้องไห้ นอน คลาน ตื่น เป็นต้น สำหรับการแสดงความหมายของคำบอกลักษณะ หรือความรู้สึก ก็เป็นไปในทำนองเดียวกันคือ คำศัพท์ที่พบมีเพียงไม่กี่คำ และถูกใช้เพื่อบอกลักษณะ หรือความรู้สึกพื้นฐานที่เด็กเข้าใจได้ง่าย เช่น ร้อน สวย ชอบ กลัว เป็นต้น

นอกจากนี้ความหมายของคำศัพท์เฉพาะสำหรับเด็กแต่ละคำยังสะท้อนภาพวัฒนธรรมญี่ปุ่นในด้านต่าง ๆ ที่เด็กได้สัมผัสในชีวิตประจำวันด้วย ดังนี้

1) อาหารและการทำอาหาร เช่น にごいご (niginigi) “ข้าวปั้น” ぺったんこ (pettanko) “การทุบแป้งโมจิ”

2) เครื่องแต่งกาย เช่น ちゃんちゃんこ (chanchanko) “เสื้อคลุมครึ่งตัวแบบญี่ปุ่นยึดด้วยฝ้ายใช้กันหนาว”⁷

3) สิ่งของเครื่องใช้ เช่น おこた (okota) “โตะทำความร้อน”

4) ของเล่น เช่น どんどん (dondon), とんとん (tonton) “กลอง”

5) การเล่น เช่น おつむてんてん (otsumutenten) “การเล่นใช้มือตีหัวตัวเองของเด็กชาวญี่ปุ่น”

⁷ เครื่องแต่งกายของคนเดินชายลูกอมในเมืองเอโดะที่ตีชื่อดัง ちゃんちゃん (chanchan) พร้อมชายลูกอมไปด้วย (Tomosada, 1997, p. 118)

6) ความเชื่อ เช่น ののさん (nonosan) “พระเจ้า/พระพุทธเจ้า”

7) การให้ความสำคัญกับวัตถุบนฟ้า ดังจะเห็นได้จากคำศัพท์ในกลุ่มความหมายธรรมชาติ ส่วนใหญ่มักแสดงความหมายเกี่ยวกับวัตถุบนฟ้า เช่น きらきら (kirakira), ぴかぴか (pikapika), おほしさん (ohoshisan) “ดาว”

8) การให้ความสำคัญกับสัตว์ เนื่องจากพบคำในกลุ่มความหมายสัตว์เป็นจำนวนมาก เช่น わんわん (wanwan) “สุนัข” かあかあ (kaakaa) “อ้ากา”

5. สรุปและอภิปรายผล

5.1 วิธีการสร้างคำศัพท์เฉพาะสำหรับเด็กในภาษาญี่ปุ่น

การศึกษาครั้งนี้พบวิธีการสร้างคำศัพท์เฉพาะสำหรับเด็กในภาษาญี่ปุ่น 7 รูปแบบ จากมากไปน้อย ได้แก่ การซ้ำ การเลียนเสียง การเปลี่ยนแปลงทางเสียง การเติม (เปลี่ยน/ตัด) หน่วยคำเติม การเปลี่ยนชนิดคำ การประสมคำ และ การยืม ซึ่งสอดคล้องกับงานของ Murase et al. (2007) ที่พบวิธีการสร้างคำศัพท์เฉพาะสำหรับเด็ก 3 รูปแบบ คือ การซ้ำ และการเลียนเสียงซึ่งพบมากที่สุด รองลงมาคือ การเติมหน่วยคำเติม

อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาครั้งนี้พบวิธีการสร้างคำที่หลากหลายนอกงานต่าง ๆ ที่ผ่านมามีคำแนะนำเฉพาะวิธีการสร้างคำศัพท์เฉพาะสำหรับเด็กเพียง 3 รูปแบบ คือ การซ้ำ การเลียนเสียง การเติมหน่วยคำเติม เช่น งานของ Tomosada (2005) Murase et al. (2007) ข้างต้น หรือแม้แต่ในการสำรวจของ Murase et al. (2007, p. 20) ซึ่งได้รวบรวมวิธีการสร้างคำศัพท์เฉพาะสำหรับเด็กในภาษาญี่ปุ่นจากงานวิจัยต่าง ๆ ก็พบวิธีการสร้างคำศัพท์เฉพาะสำหรับเด็กเพียง 4 รูปแบบ คือ การซ้ำ การเลียนเสียง การเติมหน่วยคำเติม และการเปลี่ยนเสียง จึงกล่าวได้ว่าวิธีการสร้างคำศัพท์เฉพาะสำหรับเด็กในภาษาญี่ปุ่น 5 รูปแบบ ซึ่งเป็นข้อค้นพบในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ การเปลี่ยนหน่วยคำเติม การตัดหน่วยคำเติม การเปลี่ยนชนิดคำ การประสมคำ และ การยืม แต่พบจะไม่ได้ได้รับความสนใจในการศึกษาที่ผ่านมา ทั้งนี้อาจเนื่องด้วยจำนวนความถี่ที่พบมีไม่มากเท่ากับการซ้ำ การเลียนเสียง การเติมหน่วยคำเติม และการเปลี่ยนเสียง

อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาแล้วจะพบว่าวิธีการสร้างคำทั้ง 5 รูปแบบดังกล่าวสามารถสะท้อนให้เห็นลักษณะทางสังคมวัฒนธรรมและโลกทัศน์ของเด็กญี่ปุ่นได้ อีกทั้งยังเป็นวิธีการสร้างคำที่มีความสัมพันธ์กับวิธีการสร้างคำรูปแบบอื่น ๆ เนื่องจากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า คำศัพท์เฉพาะสำหรับเด็กส่วนใหญ่สร้างขึ้นจากวิธีการสร้างคำมากกว่า 1 รูปแบบ ประกอบกัน หรือที่ Murase et al. (2007) เรียกว่า 「ダブルコーディング」 “double coding”

ซึ่งรูปแบบหลักที่พบในผลการศึกษาครั้งนี้คือ วิธีการสร้างคำแบบการเลียนเสียงปรากฏร่วมกับวิธีการสร้างคำรูปแบบอื่น ๆ ได้แก่ การซ้ำคำเลียนเสียง การเปลี่ยนชนิดคำของคำเลียนเสียง การเปลี่ยนแปลงเสียงของคำเลียนเสียง การเติมหน่วยคำเติมร่วมกับคำเลียนเสียงซึ่งเป็นหน่วยความหมายหลัก และการประสมคำเลียนเสียง นอกจากนี้ยังพบวิธีการสร้างคำแบบการซ้ำที่ปรากฏร่วมกับการเติม/การตัดหน่วยคำเติมอีกด้วยแต่มีจำนวนไม่มากนัก

สำหรับประเด็นด้านแนวโน้มการปรากฏของวิธีการสร้างคำในแต่ละกลุ่มความหมายของคำศัพท์เฉพาะสำหรับเด็กนั้น ผลการศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นถึงวิธีการสร้างคำเด่น ๆ ที่พบในแต่ละกลุ่มความหมาย เช่น การซ้ำ พบมากในกลุ่มความหมายสัตว์ อวัยวะภายนอก และคำแสดงอาการ การเลียนเสียง พบมากในกลุ่มความหมายสัตว์ และคำแสดงอาการ การเติมหน่วยคำเติม พบมากในกลุ่มความหมายเครื่องนุ่งห่ม เครื่องประดับ อวัยวะภายนอก ธรรมชาติ การเปลี่ยน/ตัดหน่วยคำเติม พบเฉพาะในกลุ่มความหมายคนเท่านั้น เป็นต้น นอกจากนี้เมื่อเทียบกับการศึกษาที่ผ่านมา จะพบว่าหลายกลุ่มความหมายในการศึกษาครั้งนี้มีความสัมพันธ์กับวิธีการสร้างคำที่หลากหลายกว่า เช่น กลุ่มความหมายเครื่องแต่งกาย ในการศึกษาครั้งนี้พบวิธีการสร้างคำแบบการเลียนเสียง การเติมหน่วยคำเติม ซึ่งไม่พบในงานของ Murase et al. (2007) กลุ่มความหมายส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ในการศึกษาครั้งนี้พบวิธีการสร้างคำแบบการเลียนเสียง การซ้ำ ซึ่งไม่พบในงานของ Murase et al. (2007) กลุ่มความหมายคำแสดงอาการ ในการศึกษาครั้งนี้พบวิธีการสร้างคำแบบการเติมหน่วยคำเติม ซึ่งไม่พบในงานของ Murase et al. (2007) ปรากฏการณ์ดังกล่าวอธิบายได้ว่าเกิดขึ้นเนื่องจากข้อมูลคำศัพท์เฉพาะสำหรับเด็กที่นำมาวิเคราะห์หาวิธีการสร้างคำในการศึกษาครั้งนี้ ครอบคลุมคำศัพท์เฉพาะสำหรับเด็กในจำนวนที่มากกว่าจึงพบวิธีการสร้างคำที่หลากหลายกว่านั่นเอง

5.2 ภาพสังคมวัฒนธรรมที่สะท้อนจากคำศัพท์เฉพาะสำหรับเด็ก

การที่วิธีการสร้างคำศัพท์เฉพาะสำหรับเด็ก 5 รูปแบบ ได้แก่ การซ้ำ การเลียนเสียง การเปลี่ยนแปลงทางเสียง การประสมคำ และการเปลี่ยนชนิดคำ มีความสอดคล้องกับลักษณะของภาษาเด็กในด้านต่าง ๆ แสดงให้เห็นถึงมุมมองของชาวญี่ปุ่น ที่สร้างและนำคำศัพท์เฉพาะสำหรับเด็กมาใช้โดยมุ่งเน้นหน้าที่ของคำ 2 ประการ คือ 1. หน้าที่เชิงการสื่อสารตามพัฒนาการทางภาษาของเด็กเล็กซึ่งยังพัฒนาได้ไม่สมบูรณ์ กล่าวคือ เป็นรูปแบบภาษาที่สร้างโดยปรับให้ง่ายขึ้นเพื่อให้เหมาะสมกับความสามารถทางภาษาของเด็ก แสดงถึงการให้ความสำคัญกับการถ่ายทอดความหมายเพื่อการสื่อสารเป็นหลัก หรือที่ Tomosada (2005, p. 198) เรียกว่า 「幼児への同調」 “การปรับให้เข้ากับเด็ก” มากกว่าการใช้รูปแบบภาษาที่ถูกต้องตามมาตรฐานต่อเด็กเล็กโดยมุ่งหวังที่จะสอนตัวอย่างการใช้ภาษาที่ถูกต้องให้แก่เด็ก หรือ

ที่ Tomosada (2005, p. 198) เรียกว่า 「モデルの提示」“การแสดงให้เห็นเป็นแบบอย่าง”
2. หน้าที่เชิงสังคมและจิตวิทยาแบบเด็กคือ การใช้ภาษาที่มีเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่มอายุวัย
เด็กเล็กซึ่งชื่นชอบการเล่นเสียง เล่นจิ้งหะ และสนใจเสียงรอบตัว นอกจากนี้การนำ
คำศัพท์เฉพาะมาใช้สื่อสารกับเด็กยังก่อให้เกิดความรู้สึกใกล้ชิดกับเด็กมากขึ้นในเชิงจิตวิทยา
อันแสดงถึงความเป็นพวกเดียวกันกับเด็ก (Tomosada, 2005, pp. 6-7, 197-213; Kobayashi,
2008, p. 41)

สำหรับวิธีการสร้างคำแบบหน่วยคำเติมซึ่งพบ 3 ลักษณะย่อย ได้แก่ การเติมหน่วย
คำเติม การเปลี่ยนหน่วยคำเติม และการตัดหน่วยคำเติม อันแสดงให้เห็นถึงค่านิยมทางสังคม
ในการปลูกฝังให้เด็กชาวญี่ปุ่นมีมุมมองในการยกย่อง ให้เกียรติ และแสดงความรู้สึก
รอบตัวที่ไม่ใช่มนุษย์ เช่น สิ่งของเครื่องใช้ ภาวะในร่างกาย อาหาร ธรรมชาติ สัตว์ เป็นต้น ซึ่ง
ค่านิยมดังกล่าวอาจกล่าวได้ว่าเป็นเอกลักษณ์ของสังคมญี่ปุ่นที่แตกต่างจากชนชาติอื่น เพราะ
หากเปรียบเทียบกับในกรณีของสังคมไทยแล้วจะพบว่าคำศัพท์เฉพาะสำหรับเด็กที่ใช้สื่อสาร
กันในชีวิตประจำวันในภาษาไทยนั้น ไม่ได้แสดงการยกย่อง ให้เกียรติ และแสดงความรู้สึก
ต่อสิ่งต่าง ๆ ที่ไม่ใช่มนุษย์อย่างชัดเจนเหมือนในบริบทสังคมญี่ปุ่น ดังจะเห็นได้จากการที่ใน
สังคมไทยโดยปกติแล้วจะไม่ใช้คำศัพท์แสดงความรู้สึกต่อสิ่งต่าง ๆ รอบตัว เช่น *คุณขนม
*คุณมือ *คุณพระจันทร์ *คุณปลา เป็นต้น อย่างไรก็ตาม อาจพบลักษณะภาษาไทยดังกล่าว
ได้ในบริบทของหนังสือนิทาน หรือการใช้ที่จำกัดอยู่เฉพาะบางครอบครัวเท่านั้น

นอกจากมุมมองในการยกย่อง ให้เกียรติ และแสดงความรู้สึกต่อสิ่งรอบตัวที่ไม่ใช่
มนุษย์แล้ว ยังพบมุมมองอื่น ๆ ที่สะท้อนจากวิธีการสร้างคำศัพท์เฉพาะสำหรับเด็กแบบหน่วย
คำเติม เช่น การมองสิ่งที่ไม่ใช่มนุษย์ให้มีความเป็นมนุษย์ การมองสิ่งที่เกี่ยวข้องกับเด็กว่ามี
ลักษณะเล็กอันสื่อถึงความน่ารัก ความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับสมาชิกในครอบครัวที่เน้นความ
สนิทสนม เป็นกันเอง และสื่อถึงความเป็นพวกเดียวกันกับเด็ก เป็นต้น โดยมุมมองดังกล่าว
เป็นที่น่าสนใจศึกษาต่อไปว่า พบเฉพาะในบริบทของสังคมญี่ปุ่น หรือพบได้ในบริบทของภาษา
อื่น ๆ ด้วยเช่นกัน

สำหรับผลการศึกษาประเด็นสุดท้ายเกี่ยวกับสังคมวัฒนธรรมและโลกทัศน์ของเด็ก
ญี่ปุ่นที่สะท้อนจากความหมายของคำศัพท์เฉพาะสำหรับเด็กนั้นพบว่า กลุ่มความหมายของ
คำศัพท์เฉพาะสำหรับเด็กที่พบในการศึกษาครั้งนี้ ส่วนใหญ่สื่อถึงวัตถุประสงค์หรือพฤติกรรม
การกระทำ-การเล่นที่ไม่มีความหลากหลายในชีวิตประจำวันการบอกลักษณะ-ความรู้สึก
พื้นฐานที่เข้าใจได้ง่าย ซึ่งล้วนสะท้อนให้เห็นถึงโลกทัศน์ของเด็กที่ยังคงแคบอยู่ สอดคล้อง
กับ Thanavisuth (1997, p. 32) ซึ่งได้กล่าวถึงเอกลักษณ์ของภาษาเด็กในภาษาอังกฤษไว้

เกี่ยวกับประเด็นการสนทนาของเด็กกว่า หัวข้อการสนทนาจะจำกัดอยู่แคบ ๆ เฉพาะแคในโลกรของเด็ก ตลอดจนความเห็นของ Garton (1992) และ Pine (1994) ที่ว่าการสื่อความหมายของเด็กจะอ้างถึงเฉพาะสิ่งที่เด็กมองเห็นอยู่ตรงหน้า นอกจากนี้ผลการศึกษาก็เกี่ยวกับภาพวัฒนธรรมที่เด็กชาวญี่ปุ่นได้สัมผัสในชีวิตประจำวันซึ่งสะท้อนจากความหมายของคำศัพท์เฉพาะสำหรับเด็กแต่ละคำนั้น การที่ผู้วิจัยนำเสนอเฉพาะวัฒนธรรมที่แสดงถึงเอกลักษณ์ของชาวญี่ปุ่น เช่น อาหารและการทำอาหารญี่ปุ่น เครื่องแต่งกายของชาวญี่ปุ่น ของเล่นเด็กญี่ปุ่น เป็นต้น ก็เนื่องจากคำศัพท์เฉพาะสำหรับเด็กส่วนใหญ่สื่อความหมายที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมญี่ปุ่นเป็นหลัก

เอกสารอ้างอิง

- อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2556). *ภาษาศาสตร์สังคม* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Bauer, L. (1983). *English word-formation*. Cambridge, England: Cambridge University Press.
- Bradley, H. (1904). *The making of English*. London, England: Macmillan.
- Ferguson, C. A. (1977). Baby talk as a simplified register. In C. Snow & C.A. Ferguson (Eds.), *Talking to children* (pp. 209–235). Cambridge, England: Cambridge University Press.
- Francis, W. N. (1985). Word-making: Some sources of new words. In V. P. Clark, P. A. Eschholz, & A. E. Rosa (Eds.), *Language: Readings in language and culture* (4th ed.) (pp. 368–379). New York, NY: St. Martin Press.
- Garton, A. F. (1992). *Social interaction and the development of language and cognition*. Hove, England: Lawrence Erlbaum.
- Haspelmath, M. (2002). *Understanding morphology*. London, England: Arnold.
- Kobayashi, T. (2008). *0-3 sai hajimete no kotoba-kotoba no gimon are kore-*. Tokyo, Japan: Shougakukan.
- Murase, T., Ogura, T., & Yamashita, Y. (2007). Youikusha ni okeru ikujigo shiyou keikou no kouzou to ikujigo shiyou o kitei suru youin. *Shakai bunka ronshuu* (Shimane daigaku houbungakubu kiyou shakai bunka gakkahen), 4, 17-30.

- Ogura, T., & Watamaki, T. (2004). *Nihongo makkaasaa nyuuyouji gengo hattatsu shitsumonshi 'Go to miburi' tebiki*. Kyoto, Japan: Kyoto kokusai shakai fukushi sentaa.
- Ogura, T., Yoshimoto, Y., & Tsubota, M. (1997). Hahaoya no ikujigo to kodomo no gengo hattatsu, ninchi hattasu. *Koube daigaku hattatsu kagakubu kenkyuu kiyou*, 5(1), 1-14.
- Ono, M. (2011). *Giongo • gitaigo 4500 nihongo onomatope jiten*. Tokyo, Japan: Shougakukan.
- Pine, J. M. (1994). The language of primary caregivers. In C. Gallaway & B. Richards (Eds.), *Input and interaction in language acquisition* (pp. 15-37). Cambridge, England: Cambridge University Press.
- Stanford University. (2015). *CDI: Adaptations in other languages*. Retrieved June 22, 2020, from <https://mb-cdi.stanford.edu/adaptations.html>
- Tanigo, S. (2014). Nihongo no nyuuyoujiki ni miru bikago. *Nihongo to kankokugo ni okeru keigo no imi • kinou ni kansuru kenkyuu* (Koubeshi gaikokugo daigaku gakujutsu jouhou ripojitori), 47, 147-157.
- Thanavisuth, C. (1997). Phonetic and pragmatic characteristics of infant directed speech in Thai: A longitudinal study (Doctoral thesis, Chulalongkorn University). Retrieved from <http://cuir.car.chula.ac.th/>
- Tomosada, K. (1997). *Zenkoku youjigo jiten*. Tokyo, Japan: Tokyodou shuppan.
- Tomosada, K. (2005). *Ikujigoi no hiraku sekai*. Osaka, Japan: Izumi shoin.
- Yule, G. (2010). *The study of language* (4th ed.). Cambridge, England: Cambridge University Press.